

EMO ANKARA ŞUBESİ KURUCU BAŞKANI KAYA NOMALER İLE GÖRÜŞTÜK...

**1977 yılında EMO
ANKARA ŞUBESİ KURUCU
BAŞKANI OLAN ÜYEMİZ KAYA
NOMALER İLE 30. Yıl
Etkinlikleri Komisyonu
adına Ali Yiğit görüştü.**

**Sayın NOMALER,
biliyorsunuz, 29 Ocak 2007
EMO Ankara Şubesi'nin 30.
kuruluş yıldönümü.
Bununla ilgili olarak da
Şubemiz özel etkinlikler
yapmakta. Bu kapsamda da
Şubemiz kurulduğunda Oda
Başkanı olan Ahmet Altay
VAROL'la bir söyleşi
gerçekleştirmiştik. Daha
sonra da Şubemizin Kurucu
Heyeti içinde yer alan Esen
ERGİN ile bir söyleşi yaptık.
Yayın Kurulumuz bu sayıda
da doğal olarak ilk Şube
Başkanımız olan sizinle
görüşme kararı aldı.
Öncelikle kendinizi
tanıtmanızı istiyoruz. Bizler
sizi tanyoruz ancak
özellikle genç üyelerimiz
okuduklarında, sizin
hakkınızda bilgi sahibi
olsunlar.**

Öncelikle ziyaretiniz için çok teşekkürler. Bizleri, geçmişte görev almış arkadaşları hatırlamanız gerçekten çok güzel bir duygu. Ben, 15 Nisan 1945 İzmir Alsancak doğumluyum. İlkokulun bir bölümünü Ankara'da, diğer bölümünü İzmir'de okudum. İzmir Gazi İlkokulu'ndan mezunum. Ondan sonra Bornova Koleji'ne girdim. Şimdi orası Anadolu Lisesi

Elektrik-Elektronik Mühendisi H. Ali YİĞİT
EMO Ankara Şubesi 30. Yıl Etkinlikleri Komisyonu

oldu. Ortasonda da İstanbul'a naklolduk. Ortaokul ve lise bittikten sonra, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Elektrik Bölümü'ne girdim, orayı bitirdim. Ondan sonra da hem mesleğe hem de siyasete başladım. 77'de yapılan ilk genel kurulda da EMO Ankara Şubesi'nin ilk Yönetim Kurulu Başkanı oldum.

Biraz şube kurulmadan önceki döneme dönebilir miyiz?

TMMOB ve EMO'nun kuruluş dönemi 54-60 dönemi var. Oda, o sırada aşağı yukarı bir dernek gibiydi. Yani pek etkin olmayan, üyelerin iyi niyeti ve özverisiyle ayakta duran bir yapıydı. Biliyorsunuz, 60'lı yıllar ülkemizde hem dönüşümün yaşandığı hem de biraz karışık olduğu yıllardı. Bu dönemde de Odaların durumu 54-60 dönemiyle benzerlik gösteriyor. Ancak 60'lı yıllardaki birikimler birçok kurum ve kuruluşta olduğu gibi 70'li yıllarda ciddi yapısal değişiklikler ve dönüşümlere de neden oldu. Oda, 70'ten sonra kabuk değiştirdi. Bu değişim de demokratların yönetimlere gelmesiyle yaşandı. 70'te iki grup seçime katıldı. Çok az farkla da olsa, demokratlar, bizim ekibimiz 70'te EMO Genel Merkezin yönetimini aldı. O sırada, İstanbul Şube yine diğer grubun elindeydi.

İki yıl sonra da İstanbul Şube'de bizim anlayıştaki arkadaşlar yönetime geldi. İstanbul'un da katılımıyla hem sayımız arttı, hem örgütlenmemiz güçlendi ve EMO Ankara Şubesi kurulması kararı alındı.

70-77 teknik elemanlar için zor yıllardı. Uzun mücadeleler sonucunda Teknik Elemanlar Sendikası TEK-SEN kuruldu. Buna karşı "Sendika yasaktı, değildi" gibi engeller çıktı. Aynı dönemlerde 657 sayılı Devlet Personel Yasası devreye girdi. Bu yasa özellikle teknik elemanların haklarını kaybetmelerine neden oldu. Örneğin eskiden yeni mezun bir mühendis 10185 sayılı yasa ile 1.800 lirayla işe başlarken, 657 sayılı yasadın sonra, bu ücret 1.200 liraya düştü. Tabii bu durum, belli bir reaksiyonu da beraberinde getirdi. Ona göre örgütlenme biraz daha sıkı oldu. İnsanlar daha çok birbirlerine kenetlendiler. O sıradaki siyasi konjonktür de bu örgütlenmeye yardımcı oldu. İşte EMO Ankara Şubesi böyle bir konjonktürde kuruldu. EMO'nun ilk şubesi İstanbul, ikincisi İzmir ve üçüncüsü de Ankara'dır. Ankara Şube'de de, kuruluş sürecindeki zorluklara karşın önemli-sistemik çalışmalar yapıldı.

71 Muhtırası ve 78 kuşağının politik eylemleri arasında EMO Ankara Şubesi kuruldu. Türkiye'de, her konuda ciddi hareketlenmelerin olduğu, demokratik taleplerin daha gür çıkmaya başladığı, toplumsal muhalefetin çitasının günden güne yükseltildiği bir dönemde şube başkanlığı yaptınız. Başkanlığınız dönemindeki mücadele kültürünü düşününce neler hissediyorsunuz, hafızanızda ilk belirenler neler?

O zamanki mücadele kültüründe, açıkça söyleyeyim, siyasi eğilimler daha çok ön plana çıkıyordu. Yani her ne kadar bir meslek odası ise de diğer kuruluşlar gibi siyasi eğilimlerin etkili olmaması, rol almaması mümkün olmuyor; hele hele o kadar yoğun siyasi çatışmaların olduğu dönemlerde. Hal böyle olunca, oradaki çalışmaların daha ziyade siyasi ağırlıklı olması kaçınılmazdı. Ancak bu çatışmalı ortamda bile Odamız mesleki etkinliklerde geri kalmadı. Örneğin, Odamız 77'de ilk olarak Dünya Enerji Konseyi'nin Enerji Kongresi'ne öncülük etti. Ben ve Ahmet Varol, Enerji Konferansı'nın Organizasyon Komitesi'ndeydik. Ayrıca,

bütün o sürecin basın ve halkla ilişkileri de bizim üzerimizdeydi. Yani Elektrik Mühendisleri Odası, o dönem bütün basınla ilişkileri Dünya Enerji Konseyi adına yürütüyordu.

O sırada, rahmetli Nazif Tepedelenlioğlu, Güney Gönenç, Kemal İnan (şimdi Sabancı Üniversitesi'nde) gibi iyi bir ekiple, kongre boyunca, 5 gün süreyle Türkçe ve İngilizce olmak üzere günlük gazete çıkarttık. Arkadaşlarımızın bazılarının da bildirileriyle, bütün o yoğun siyasi kargaşaya rağmen kongreyi başarıyla gerçekleştirdik. Bu önemlidir çünkü o dönemde böyle bir toplantı, çok büyük ölçekli toplantıydı. Dünyanın çeşitli ülkelerinde eşleriyle beraber 4.000'i aşkın delege Enerji Kongresi'ne katıldı. Yani büyük ölçekli uluslararası katılımlı bir toplantıydı. Bunun hem sosyal hem teknik düzeyde olumlu etkileri oldu. O dönemde de nükleer santraller tartışılıyordu, şimdi hâlâ tartışılıyor.

Zaman değişiyor ancak gündem değişmiyor aslında. Başka ne türden çalışmalar yaptınız?

Evet, gündem aynı gündem. Enerji Bakanlığı'ndaki arkadaşların katkısıyla, yönetmelik çalışmalarımız oldu. Mesleki çalışmayı ihmal

etmeden, öbür yanıyla da siyasi olarak durulması gereken yerlerde durarak, ne yapılıbiliyorsa onu yaptık yapmaya çalıştık.

Ben, değişik bir konuya değinmek istiyorum. 1978 yılında tüm dünyada bir petrol krizi yaşandı ve Türkiye de krizi yoğun yaşayan ülkelerden birisiydi; yani enerjide dışa bağımlılık tartışmalarının yoğun yaşandığı dönemler. Tabii ben, o dönemlerde Odada değildim, öğrenciydim. Oda, bu tartışmalarda ne taraftaydı? Ulusal ölçekte enerji politikası üstünden bir tartışma mı vardı, dışa bağımlılık üstünden bir tartışma mı vardı?

O dönemde -bugün de aynı devam ediyor herhalde- ulusal enerji politikası düzeyinde çalışmalar yapıldı. Dışa bağımlı olduğumuz aşikâr. Enerji krizinde otomobiller durdu, her şey durdu, elektrik kesintileri gündeme geldi. Hatta, ısınmada bile önemli problemler yaşanmıştı. Bülent Ecevit'in Hükümet olduğu dönem yahut Hükümet'te söz sahibi olduğu dönemde, Deniz Baykal'ın da Enerji Bakanı olduğu dönemde enerji tartışmalarının yanında kendi içimizde de o iktidara karşı önemli bir muhalefet vardı. Saatlerce kuyrukta beklerdik. O dönemde bir doğu seyahatimiz oldu. Benzin bulamadığımız için yollarda kaldık. Yani valilerden, kaymakamlardan falan yararlanarak gidebildik doğuya. Böyle sıkıntılar var. Bugün de benzer sıkıntılar var. Ancak kriz, o dönemdeki kadar yoğun hissedilmiyor. Şu anda gerek doğalgaz, gerek petrolde tamamen dışa bağımlıyız. Bizim çıkardığımız petrol bir şey değil. Barajlarımızın kapasitesi belli. Tamamını kullansanız bile ihtiyacımızın çok azını karşılıyor. Dolayısıyla ülke, enerji bakımından maalesef dışa bağımlı. Bunu en aza indirecek bir politika izlenmeli. İran, gazı kesiverdi.

Vana adamın elinde, kesiyor tabii, "Benim vatandaşım üşümesin" diyor. Ukrayna'yla Rusya arasında sorun var. "Parayı ödedin, ödemedin, zam yaptım" gibi şeyler oluyor. Bunların hepsi bizi ilgilendiriyor, olumsuz etkiliyor.

İşin bir de şu yanı var: Samsun'dan Ceyhan'a bir petrol hattı döşeniyor, güneyden Yunanistan'a bir doğalgaz hattı döşeniyor. Bunları, hiç olmazsa Avrupa'yla entegre olmamızı, biraz daha kendimizi güvenli hissetmemizi sağlayacak projeler olarak değerlendiriyorum. Ama görüyoruz, Irak'ta kıyamet kopuyor. Bir tek Saddam için değil bu olup bitenler. Hepsi oradaki petrol için.

Oradan 80'lere geliyor süreç, 12 Eylül 1980. Kaç yıl yöneticilik yaptınız?

İki yıl sanırım.

Yani 80 ihtilali sırasında Şube'de değildiniz. Peki gelelim 12 Eylül 1980'e...

12 Eylül 1980 ülkemiz ve hepimiz için iyi sonuçları olmayan bir darbe oldu. Hepimiz biliyoruz. Üzerinde uzun uzun konuşmaya gerek yok. Beraberinde önemli bir dağınıklık getirdi. Sadece Elektrik Mühendisleri Odası veya EMO Ankara Şubesi değil, bütün örgütler darmadağın oldu. Zaten onun olumsuz sonuçları da bugün bile devam ediyor.

EMO Ankara Şubesi açısından somut, gözle görülür neler oldu 80 darbesinde?

Açıkçasını istiyorsanız, o dönemlerde "Kimin başına ne gelecek?" diye düşünmeye başladı herkes.

Bazılarının başına da geldi galiba, değil mi?

Evet birçok arkadaşımız gözaltına alındı, işkence gördü ve tutuklandı. Diğerleri için de kuşku, kaygılı ve

huzursuz bir yaşam oldu. Dolayısıyla bu durum, mesleki bakımdan da çalışmaların zaafa uğramasına neden oldu. Siyasi olarak da insanların kendilerini koruma, örgütlerini koruma üzerine daha çok çaba harcadığı bir dönemdi. Zaten 80'den sonra yaşananlar da bizleri bugünlere getirdi.

80'den sonra neler yaptınız?

Odada görev alınca, genelde mühendisliği de ihmal ediyorsunuz zaten. 80'den önce Ankara'da proje büromuz vardı. Bekir Ergun, Ahmet Varol, rahmetli Sırrı Erkan -trafik kazasında kaybettik- Esen Ergin, Teoman Dural -onu pek tanımazsınız- onlarla beraber çalışıyorduk. Türkiye Elektrik Kurumu'na köy elektrifikasyonu projeleri yapıyorduk. 81'de İstanbul'a geldim. Burada Elektrik Mühendisliği'yle hiç uğraşmadım. Neden uğraşmadım? Birincisi işler zaten kötüydü. Buradaki arkadaşlar zaten kendilerini kurtarmak telaşı içindeydiler. Birçok kısıtlama ve ambargo vardı doğal olarak. Dolayısıyla burada biraz ticaretle uğraştım, sonra turizme geçtim. Turizmde tur operatörlüğü sistemine döndük. İstanbul'da bir merkez vardı. Diğerleri de Almanya ve Rusya'da olmak üzere üç merkezde turizme başladık. Ama o sırada, Rusya'da büyük bir kriz çıktı. Dolar, bir gecede 6 Ruble'den 36 Ruble'ye çıktı. Bir ara

bizde de olmuştu, Dolar bir gecede 2 Lira'dan 9 Lira'ya filan çıktı biliyorsunuz.

24 Ocak kararlarının sonuçları gibi mi?

24 Ocak ayındır. Ama benzer bir şey oldu. Bir gecede ya iflas ettiniz, ya zengin oldunuz. O sırada da Rusya'da yaşanan kriz de böyle bir şeydi. Bu durum bizi olumsuz etkiledi tabii ki. O işi de tasfiye etmek zorunda kaldık. Sonra havacılığa girdik.

Ben, Ankara'da proje büronuz olduğunu biliyorum, İstanbul'da da mesleki faaliyet yürüttünüz mü?

İstanbul'a geldiğimde, mühendislikle ilgili hiçbir şey yapmadım. Önce, MEKSER Anonim Şirketi'nde çalıştım. Sonra havacılık, turizm, öyle devam etti. 93'te Sultan Air batınca, o zaman turizme girdik. Turizmde de bir dönem işler kötü gidince, oradan Fly Havayolları'na geçtik. Yani bu kadar sene epey dolaştık.

Şube kurulurken, EMO'nun 7.000 Ankara'nın da 1.000-1.500 civarında bir üyesi varmış. Şimdi, Ankara Şube'nin 10.000 üyesi, Odanın da toplam 37.000 üyesi var.

37.000 oldu mu?

Evet oldu. Bir de sayısını tam olarak bilmediğimiz üye olmayanlar var. Siz bugün mesleğin içerisinde olmasanız bile, şöyle baktığımızda, görünen tablo nasıl? Yani EMO'nun etkinliği geçmişe göre daha arttı mı, bu kadar geniş bir üye yelpazesine hitap edebiliyor mu, üyelerin ihtiyaçlarını karşılayabiliyor mu ya da Türkiye'deki görüntüsü nasıl?

Bana sorarsanız, objektif bir gözle, Odanın -diğer Odaların da öyle- faaliyetleri kamuda, basında vesairede pek yer

almıyor. Yani olması gereken kadar görünür değil. Biz eskiden TRT Haber Müdürü'ne gidip ahbab olup, birkaç tane haber yayınlatabiliştik. Odamız etkinlikleri artmış olsa da teknik olarak pek olması gereken yerde değil. Bazen bakıyorum, acayip insanları, dünyadan haberi olmayan insanları TV programlarında uzman diye konuşturuyorlar. Basın herhangi bir teknik konuda ilk başvuru adresi olarak, referans olarak Odaları görmüyorlar hâlâ. Bunun propagandasını yapıp, bunu ön plana çıkartmak lazım. Etkinliğimiz artmış olmakla birlikte istenilen yerde değiliz. Belki Odanın geçmişe göre parasal olanakları daha iyi. Ancak buna paralel olarak kamuoyunda etkinliği yok. Eskiden proje vizesi istemiyordu belediyeler. Odalara gelir olmasın diye. Onun mücadelesi çok uzun süre devam etti. İlk olarak İstanbul'da demokrat arkadaşlar yönetime gelince proje işi çözüldü. O dönemlerde Ankara'da EGO'da tutucu bir genel müdür vardı. Ona bir türlü anlatamamıştık derdimizi. Ancak, sonra proje işi rayına girdi, biraz daha disiplinli oldu. Doğal afetler vesaire de proje vizelerinin istenmesinde etkili oldu.

Buradaki büyük eksikimiz, tanınmamakta veya bir teknik başvuru kuruluşu olamamakta, bunu anlatamamakta yatıyor diye düşünüyorum. Yani bir şekilde kendimizi teknik alanda daha çok ön plana çıkartmak için çaba harcamak, bunun propagandasını yapmak ve bu konuda da girişken olmak lazım.

Bizim dönemlerde haber yayınlamak için, rahmetli Esen ÜNÜR'le rakı içmeye başlamıştım. Ta oralara gelip dayanmıştı iş. Yok, yayınlamıyorlar, yasak. O da aradan birkaç haber kaçırdı. Onu da epey sıkıntıya soktuk; ama neyse, bir şey olmadı o yüzden. Yani o dönemlerden geldik biz. Sansür var; Oda

haberleri yayınlanmıyordu. Tabii İnşaat Mühendisleri Odası bizden daha kuvvetli ve yaygın. Onlar biraz o sıralarda ön plana çıkmışlardı. Barajdı, enerjidi vesaire onları ön plana çıkarmıştı. Basınla ilişkilere diğer Odalarla beraber ortak bir politika çerçevesinde özel önem vermek gerekiyor.

Sektörümüzde teknoloji diğer alanlara göre daha hızlı ilerliyor. Üye ihtiyaçları artıyor. Odamız ve Şubeleri bunlara paralel olarak bir dizi teknik etkinlik yapıyor ama herhalde hâlâ pek görünür hale gelemedi Odamız.

Mesela, enerji sektöründe bir şey olunca, herhangi bir televizyon kanalı Odalara en son başvuruyor. Makine, İnşaat, Maden, Elektrik en son. Herhalde kimseyi bulamazlarsa bize danışıyorlar. Bazen de öyle insanları çıkartıyorlar ki, şaşarsınız. Bilmem ne derneği başkanı, adamın adı sanı hiç duyulmamış. Konuyla da pek ilgisi olmamasına karşın nasıl oluyorsa oraya geliyor.

Yine geçmişe dönelim. 70'lerin ikinci yarısında bir de özel okul tartışmaları vardı.

Orada da eğitimle ilgili olarak kendi içimizde bir tartışma çıktı. Eğitim yeterli mi değil mi? Neyse, uzun tartışmalar sonucunda sonra sorun çözüldü.

Özel üniversite mezunlarının Odaya üye olup olmayacakları tartışılmıştı.

Evet öyle bir girişim oldu. Ama yasal olarak kaydetmek zorundasınız. Biz asıl olarak o okulların eğitim düzeyinin yükseltilmesi için çaba harcadık. Örneğin, yetersiz bulduğumuz gece eğitimine karşı çıktık. Yeterli eğitim verilemediğini düşünüyorduk. Mesela, gündüz işe geliyor, Türkiye

Elektrik Kurumu'na, akşamüstü 19.00'da okula gidiyorlar. 3-4 saat orada ders görüyor ve böyle böyle mühendis oluyor. Tamam, olabilir; ama bunun da kendi içinde bir disiplini lazım. TEK'in yarısı orada ders veriyordu. Öyle şey olur mu?! Ne laboratuvar var, ne başka bir şey, hiçbir şey yok; bir odada ders yapıyorlar.

Türkiye, sonradan doğru bir şey yaptı; o okulları yeniden kamulaştırdı. Ancak şimdi özel üniversite çoğaldı, kamuyu geçti sayısal olarak.

Ama hiç olmazsa belli standartları var. Gecekondu gibiydi öbürleri.

Belli başlıları dışındakiler bugün de öyle. Bırakalım laboratuvar ve pratik eğitim olanaklarını yeterli öğretim üyeleri bile yok. Sizin son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Odanın çabaları ve etkinliklerini önemsiyorum. Bu konularda biraz daha başarılı olabilmek için ülke yararına birtakım projeleri gerçekleştirmek için daha çok çalışmamız lazım.

Bize vakit ayırdığınız için teşekkür ederiz.

Asıl ben teşekkür ederim. Hatırlanmak güzel bir duygu. EMO Ankara Şubesi'nin 30. kuruluş yıldönümü gibi anlamlı bir günde bizleri hatırladığınız için teşekkürler. Sizlere başarılar diliyorum.

